

Радослав Петкович Градът, зазоряване

Всяко време на този свят е гадно, макар да ми е трудно да определя защо – дали защото този свят е гаден, или времето е гадно само по себе си, или пък всичко заедно е една безкрайна гадост, - ала когато ми се случи това, което ще ви разкажа, беше, поне за мен, потвърдително от обикновено.

Точно тогава имах най-големи проблеми с протичането на времето, с което просто не знаех как да се справя. И понеже няхах смелостта за най-простия изход – за единствения истински и достоен изход, аз прикривах своето малодушие с мъдрото заключение, че той и без това, рано или късно ми предстои, и може би не е твърде интелигентно да избързвам. Затова започнах да съкращавам времето по обичайните начини, тоест докато бях буден, поглъщах колкото се може повече алкохол. Ала дори това, колкото и необичайно да звучи, не ми помагаше да заспя и за да успея, гълтах и разни успокоителни. Не е нужно да си специалист, за да отгатнеш в какво състояние се докарах много скоро.

Тогава си бях създал навика да седна почти безпамятен в колата и безкрайно и безцелно да обикалям пътищата около града, та дори и по-далеч, често будейки се в непознати населени места, чиито имена научавах едва от табелите на излизане. Не знам дали ме пазеше Бог или дяволът – не се осмелявам да твърдя, че е била божията закрила, тъй като не виждам с какво толкова съм я заслужил, но не ми прилича и на дяволска, защото не само че през тези безпамятни пътувания не ми се случи нищо лошо, но не послужих и като оръдие на злото; не причиних нещастие на никого, никого не нараних. Все пак не се осмелявам да посоча на кого го дължа; особено след онова, което ми се случи и за което искам да ви разкажа.

Беше странно от самото начало. Както вече казах, когато бях в подобно състояние – сиреч в състоянието, в което се намирах повече или по-малко в онези дни, – влизах в поредния неизвестен град, а името му научавах едва на излизане от него, и то ако си бях отспал на някой паркинг. Единствено в този случай помня всичко.

Беше ранно утро с още бледо слънце, когато изневиделица, след като свърнах от тесния път, се озовах на широк входен булевард. Имаше няколко платна и беше опасан с огромни чинари, чиито листа бяха необичайно зелени за късния септември. Пътувах дълго време, може би десетина минути, и останах много учуден; никъде не се мяркаше нито превозно средство, нито пешеходец; беше съвсем пусто независимо от ранния час.

След това се учудих на себе си. Бях необичайно съсредоточен, с толкова ясно съзнание, че разбирах, че с оглед на всичко, което бях изгълтал и правил, за да се докарам до едно съвсем различно състояние, това е безкрайно странно. Не само че не усещах никакво замаяване, но няхах дори махмурлук, логична последица от всички предишни дни и часове. Нещо повече, не чувствах дори умората, която трябва да изпитва човек, ако съвсем трезвен и отпочинал е шофирал цяла нощ.

Тогава се показаха сградите. Издигаха се като стена в края на булеварда – не, това не беше съвсем точно; булевардът продължаваше да върви между тях, широк като преди, но сега, под тяхната сянка изглеждаше стеснен; сякаш внезапно бях навлязъл в някаква клисура. Това бяха високи здания, над двайсететажни, с фасади от бял мрамор; не можех да определя в какъв стил са, височината им ме насочи към нашето столетие, но имаха нещо по-различно, нещо, което ги отличаваше от всички подобни сгради, които съм виждал в живота си, дори на снимки.

Прииска ми се да обърна колата и да се върна назад; не можех да си обясня нервността, която ме обзе. И тогава на кръстовището ме спря светофарът; идиот, казах си, не е чудно, че нервите ти не издържат; и докато чаках да светне зелено, се убеждавах, че влизам в най-обикновен, още спящ град, отказвайки да призная, че при цялото ми чакане на светофара не забелязах да се движи нищо и никой. Видях паркирани автомобили, но нито един от тях не беше на платното, в движение; сградите изобщо няхаха запуствал вид, дори

някои прозорци бяха отворени и пердетата се полюшваха, подухвани от лекия ветрец, на някои от терасите съхнеше току-що простряно пране, но хора не се виждаха нито на прозорците, нито на тротоара. Малко по-късно се озовах на трамвайната линия: релсите, излъскани от употреба, блестяха на слънцето, над тях бе опъната жица, ала трамвай не идваше.

Внезапно пейзажът започна да се променя, но така, че отново се усъмних в своята нормалност. Това не бяха обичайните промени, които наблюдавате, когато преминавате със сравнително малка скорост край къщи, дървета, предмети; по-скоро изглеждаше така, сякаш нещата се движат край мен, сякаш си седите пред екрана в киното и гледките се сменят пред очите ви, с други думи, предметите са тези, които преминават покрай вас. Внезапно се озовах във вилна зона; разкошните градини бяха отделени от улицата – вече много по-тясна от входния булевард – с високи огради от ковано желязо, а иззад короните на дърветата едва се виждаха покривите на къщите. После попаднах в старата част на града, може би в квартал, който в пътеводителите са нарича историческа част; ако за този град съществуват пътеводители. Редици от барокови и не знам още какви сгради, не разбирам много от стилове; тъмните, барокови кули на църквите бяха огрени от слънцето; паркове с буйна и разнообразна растителност: кипариси, палми, дъбове; всичко блестеше на слънцето, което вече бе отскочило доста високо, ярко и измито като на картичка. И през цялото време не помръдваше нищо нито на улицата, нито по тротоара: ни човек, ни кола, ни куче, ни котка.

Най-накрая спрях автомобила си пред една старинна сграда, на чийто партер се намираще витрината на някакъв магазин. Усещах страх и малко се поколебах, преди да изляза от колата; после отново взех да уверявам себе си, че всичко е плод на обтегнатите ми нерви – все пак по-лесно понасяме мисълта, че нещо с нас не е наред, отколкото със света, – отворих вратата и стъпих на тротоара.

Стоях там абсолютно и невероятно сам, но въпреки това около мен не властваше тишина, каквато човек очаква в подобна самота. Напротив. Макар да не чувах никакви гласове, ясно долавях онова неопределено, малко глухо жужене, което е характерно за града и всъщност представлява смесица от различните шумове, породени от живота в него. Но същевременно това бе единственият звук и не можех да различа нищо по-определено: нито човешки глас, нито нещо, за което да кажа със сигурност, че е отваряне или затваряне на врата или прозорец – все пак на няколко пъти чух звуци, напомнящи музика или нещо подобно, но отново не беше достатъчно ясно, за да мога да твърдя със сигурност. Просто шум.

Загледах се във витрината на магазина. Беше изискан деликатесен магазин, витрината бе отрупана с южни плодове, френски коняци, шампанско и сирена, швейцарски шоколади, руска пшенична водка и хайвер, тъмно пушено еленско месо и куп подобни продукти, някои от които, признавам, виждах за първи път. Приблжих до вратата и я побутнах.

Беше отворено и влязох вътре. Като се изключи изобилието от стоки, магазинът си беше най-обикновен; щандовете от тъмно дърво блестяха така, сякаш някой току-що ги бе лъснал. "Има ли някой" – извиках. Може би някъде в дъното чух отваряне на врата. Прескочих през щанда; в края на помещението имаше врата, натиснах бравата и влязох в обикновена канцеларийка: бюро, два стола, голяма каса, на масата – телефон и факс и... никой. Факсът издаде звук, сякаш се включва; приближих се, но хартиената лента просто се плъзна напред, все така бяла и празна, без каквото и да е знак.

Ужасен изтърчах навън. Тичешком прекосих улицата, нехаещ за светлините на светофара, които се редуваха в правилна последователност, и налетях на порта от ковано желязо пред някаква старинна, съдейки по всичко, жилищна сграда. Портата бе тежка, но добре смазана и докато я отварях, зърнах месинговите табелки с имената и професиите на обитателите; не запомних нито едно име, но помня, че бяха адвокати и лекари. Изстрелях се на първия етаж по широкото мраморно стълбище и позвъних на една врата от тъмна дъбова дървесина, веднъж, втори път, а после лудешки занатисках звънеца; никакъв отговор. Натиснах дръжката, но този път, както можеше да се очаква от вратата на един апартамент, бе

заклучено.

Тогава чух асансьора. Идваше някъде отгоре, но не от много високо – сградата имаше четири, най-много пет етажа. Хукнах надолу по стълбите към партера; етажите в тези сгради са високи и ми трябваше време да дотичам; за щастие, и асансьорите им са бавни – този ме пресрещна едва когато бях вече на края на стълбището.

Нямаше да позволя на човека, който и да беше той, да излезе, без да го видя; хвърлих се с вик към вратата и почти я изтръгнах, докато я отварях. Вътрешната врата на асансьора също бе затворена, а зад нея се виждаше олющено по ръбовете, огромно огледало, от което ужасено ме гледаше моето разкривено, почти непознато лице.

Не помня как съм напуснал града, но знам какво си мислите: че обяснението на тази история се съдържа в самото ѝ начало; че всичко е просто кошмар, халюцинация на човек, който дни наред се е тъпкал с алкохол и успокоителни. Повярвайте ми, щеше да ми бъде по-леко, ако можех да се съглася с вас; но има една подробност, заради която ужасът от тези часове не ме напуска никога. Колата ми беше сравнително нова; до онази сутрин бях изминал с нея около тридесет хиляди километра. Не обърнах внимание на километража веднага, още на другия ден, всъщност не бях аз този, който го погледна. Откарах я при един майстор, защото през следващите дни имах сериозни проблеми с двигателя. Човекът ме изгледа изненадано. "Нищо чудно – рече той, – че двигателят ви е в такава състояние. Само не ми е ясно дали изобщо слизате от автомобила. Трябва здравата да сте се потрудили, за да изминете сто хиляди километра за такова кратко време."

Дали ми вярвате или не, за мен няма никакво значение. Разказвам ви го заради нуждата си да говоря, а не защото ми трябва нечие мнение. Защото аз съм съвсем наясно къде бях онази сутрин: в Града на всички градове, в онзи град, в който всъщност живеем всички ние, когато от улиците му изчезнат призраците, когато бледата зора освети единствено онова, което наистина съществува.

Преведе от сръбски Русанка Ляпова